

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Comisiynydd Safonau

Adroddiad ar gyfer y cyfnod rhwng 15 Mawrth
2005 a 31 Rhagfyr 2009

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Cysylltu â'r Comisiynydd

Ysgrifennwch at: Y Comisiynydd Safonau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

Rhif ffôn: 029 2089 8210

E-bost: Commissioner@wales.gsi.gov.uk

Gwefan: <http://www.cynulliadcymru.org/memhome/mem-commissioner-standards/mem-the-commissioner.htm>

Cysylltwch â'r Comisiynydd os oes gennych unrhyw ofynion penodol (er enghraifft, os oes angen gohebiaeth arnoch gan y Comisiynydd mewn fformat penodol, megis print bras).

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2010

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Comisiynydd Safonau

Adroddiad ar gyfer y cyfnod rhwng 15 Mawrth
2005 a 31 Rhagfyr 2009

COMISIYNYDD SAFONAU CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

ADRODDIAD AR GYFER Y CYFNOD RHWNG 15 MAWRTH 2005 A 31 RHAGFYR 2009

Cyflwyniad

1. Mae'r Adroddiad hwn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 15 Mawrth 2005 a 31 Rhagfyr 2009. Yn draddodiadol, mae'r wybodaeth ynglŷn a'm gwaith wedi cael ei chynnwys yn yr adroddiadau blynyddol a gyhoeddir gan Bwyllgor Safonau Ymddygiad y Cynulliad. Dyma'r adroddiad cynhwysfawr cyntaf i mi ei ysgrifennu a'i gyhoeddi i amlinellu'r gwaith rwyf fi a'm Swyddfa wedi ei wneud ers i mi gael fy mhenodi yn Gomisiynydd Safonau cyntaf y Cynulliad yn 2005. Fodd bynnag, yn dilyn pasio Mesur Comisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2009, a fydd yn arwain at benodi Comisiynydd Safonau statudol yn ddiweddarach eleni, roeddwn yn teimlo ei bod yn amserol cyhoeddi'r Adroddiad hwn, sy'n nodi peth o'r wybodaeth, y tueddiadau a'r ystadegau allweddol sy'n gysylltiedig â gwaith fy Swyddfa dros y pum mlynedd diwethaf.
2. Ers i'r Cynulliad Cenedlaethol Cymru gael ei sefydlu yn 1999, bŵm yn Gyngorydd Safonau Annibynnol i ddechrau ac yna'n Gomisiynydd Safonau. Ym mis Mawrth 2005, cymeradwyodd y Cynulliad y diwygiadau i'r Rheolau Sefydlog er mwyn creu swydd y Comisiynydd Safonau, fel bod gan y Cynulliad drefniadau sy'n debycach i'r rheiny mewn deddfwriaethau eraill. Cadarnhaodd hyn fy nghred bod Aelodau'r Cynulliad o ddifrif ynglŷn â'u bwriad i dderbyn y safonau ymddygiad moesol uchaf, ac mae'r ethos hwn wedi cael ei gyfleu ymhellach drwy gydweithrediad yr Aelodau â mi dros y 10 mlynedd ddiwethaf. Yn wir, hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i ddiolch i'r Aelodau am eu cydweithrediad a'u cefnogaeth yn ystod yr amser hwnnw. Hoffwn hefyd ddiolch i bawb sydd wedi fy nghynorthwyo yn ystod y cyfnod y bŵm yn y swydd.
3. Mae ymddygiad Aelodau ym mhob corff etholedig wedi dod o dan y chwydd wydr, yn enwedig dros y flwyddyn ddiwethaf, ac mae'n hanfodol bod gan y cyhoedd hyder yn yr unigolion y maent yn eu hethol a'u bod yn gallu ymddiried ynddynt. Fy mhrif nod erioed fu datblygu'r safonau moesol sy'n bodoli eisoes a gweithio gydag Aelodau a rhanddeiliaid eraill i ddatblygu diwylliant o safonau cadarn yn y Cynulliad. Felly, rwyf yn gobeithio fy mod i a'm Swyddfa wedi chwarae ein rhan i gynorthwyo Aelodau'r Cynulliad i sicrhau bod gan y cyhoedd hyder ac ymddiriedaeth ynddynt.

Rôl y Comisiynydd

4. Mae Rheol Sefydlog 33 (Atodiad A) y Cynulliad yn darparu ar gyfer penodi a gosod dyletswyddau y Comisiynydd Safonau.
5. Ers i mi gael fy mhenodi yn 1999, fy mwriad oedd sicrhau fy mod yn cyfleu neges glir ynglŷn â rôl y Comisiynydd Safonau. Nid wyf erioed wedi bod eisiau cael fy ngweld fel rhywun sy'n ymchwilio i gwynion yn unig, er y bu'r agwedd hon ar fy rôl yn hanfodol, a bydd yn parhau i fod felly, o ran sicrhau bod gan y cyhoedd hyder yn annibyniaeth fy Swyddfa ac ymddygiad moesol yr Aelodau. Mae fy amcan o gyfrannu tuag at ddatblygu diwylliant safonau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru wedi cael ei gyflawni drwy weithgarwch parhaus, ac rwyf wedi datblygu'r diwylliant hwn yn ystod fy amser fel Comisiynydd. Gyda'r amcan hwn mewn golwg, rwyf wedi gwneud yr hyn a ganlyn:
 - sicrhau fy mod yn bresennol yn y Cynulliad. Roeddwn yn gweithio yn Nhŷ Hywel i ddechrau, ond bellach rwyf yn y Pierhead. Rwyf yn ceisio bod yn weladwy – credaf ei bod yn hanfodol bod y Comisiynydd yn cael ei ystyried yn rhan o'r Cynulliad a'i fod ar gael i wneud mwy na dim ond ymateb i gwynion;
 - ymgysylltu ag Aelodau'r Cynulliad (yn enwedig yr Aelodau a etholwyd o'r newydd ym mis Mai 2007), drwy gyfarfod â hwy ac ysgrifennu atynt, er mwyn egluro fy rôl fel Comisiynydd, a thrwy sicrhau eu bod yn deall gofynion y Cod Ymddygiad a bod 'meysydd peryglus' posibl yn cael eu pwysleisio. Fy neges allweddol yw fy mod yn dilyn polisi 'drws agored', sy'n galluogi Aelodau i gwrdd â mi yn gyfrinachol unrhyw bryd, i drafod cwyn neu faterion safonau yn fwy cyffredinol:
 - cyfarfod yn ffurfiol ag arweinyddion y pedair plaid wleidyddol yn y Cynulliad, Cadeirydd (a chyn Gadeiryddion) y Pwyllgor Safonau, a'r Llywydd, yn ogystal â'r cyn Ysgrifennydd Cyffredinol a Chlerc y Cynulliad, a'r Prif Weithredwr a Chlerc y Cynulliad presennol, er mwyn datblygu'r neges ynglŷn â fy rôl yn gyffredinol a'm cynlluniau ar gyfer datblygu'r diwylliant safonau ymhellach. Un o'r prif bwyntiau o gododd o'r cyfarfodydd hyn yw bod dealltwriaeth ynglŷn â phwysigrwydd cadw safonau moesol uchel eisoes yn bodoli yn y Cynulliad. Yn ogystal, mae pawb yn derbyn bod gan yr holl bleidiau ran i'w chwarae o ran datblygu diwylliant safonau cadarn ac mae parodrwydd i gydweithredu i ddatblygu arferion er mwyn symleiddio'r prosesau safonau;
 - datblygu gwefan ar gyfer fy Swyddfa, sy'n rhoi'r wybodaeth graidd am fy rôl a'm cylch gwaith fel Comisiynydd a manylion sut i gysylltu â'r Swyddfa. Mae gan y Comisiynydd

gyfeiriad e-bost (Commissioner@wales.gsi.gov.uk) fel y gall y cyhoedd gysylltu â mi yn uniongyrchol ac fel y gall fy Swyddfa roi ateb cyflym i'r cwestiynau a ofynnir;

- ar y cyd â Chadeirydd y Pwyllgor Safonau, rwyf wedi ysgrifennu at yr holl Aelodau i rannu ein pryderon ynglŷn â'r problemau posibl a allai godi mewn perthynas â'r defnydd amhriodol o Flogiau Aelodau; ac
- yn dilyn fy ymchwiliad i nifer o gwyion ynglŷn â'r defnydd o adnoddau'r Cynulliad, y bu i mi eu gwrthod i gyd yn dilyn ymchwiliad rhagarweiniol, ysgrifennais at Glerc Pwyllgor y Tŷ, fel y'i galwyd ar y pryd, a'r Llywydd yn ei rôl fel Cadeirydd Comisiwn y Cynulliad, yn nodi fy mhryderon ynglŷn â'r dryswch posibl mewn perthynas â defnydd yr Aelodau o adnoddau'r Cynulliad a'r diffyg eglurder mewn perthynas â sut y caiff y canllawiau cysylltiedig eu dehongli. Arweiniodd hyn at adolygiad o'r canllawiau gan y Comisiwn, mewn ymgynghoriad â'r Pwyllgor Safonau a'r Aelodau yn gyffredinol. O ganlyniad i hynny, cyhoeddwyd canllawiau wedi'u diwygio a'u cryfhau.

Cwynion

6. Yn dilyn argymhellion cychwynnol yr Athro Diana Woodhouse a ystyriaeth fanwl gan y Pwyllgor Safonau, mabwysiadodd y Cynulliad Weithdrefn Gwyno newydd ym mis Mawrth 2005. Yn fy marn i, mae'r Weithdrefn newydd yn cynnig sail mwy agored, trylowy a chadarn ar gyfer ymdrin â chwynion yn erbyn Aelodau'r Cynulliad. Fodd bynnag, ymrwymais bryd hynny hefyd i fonitro'r broses yn barhaus i sicrhau y byddai unrhyw wersi sy'n cael eu dysgu yn cael eu cynnwys yn y Weithdrefn.
7. Gyda'r ymrwymiad hwn mewn golwg, wedi i'r gŵyn gyntaf fynd drwy'r weithdrefn newydd yn llawn, cynhaliodd fy Swyddfa adolygiad cynhwysfawr o'r broses, gan ystyried barn y rhanddeiliaid perthnasol. O ganlyniad i hyn, a'r gwerthusiad o'r gwersi a ddysgwyd, gwnaed nifer o newidiadau i'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau'r Cynulliad (y Cod - wedi'i atodi fel Atodiad C) a'r Weithdrefn Gwyno (y Weithdrefn - wedi'i hatodi fel Atodiad D), sy'n cynnwys:
 - diwygio'r Cod i gynnwys darpariaeth sy'n atal Aelod rhag camliwio argymhelliad y Pwyllgor Safonau Ymddygiad wedi iddo ystyried cwyn;
 - diwygio'r Cod i gynnwys y ddarpariaeth na fydd 'unrhyw Aelod yn lobio aelod o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad mewn ffordd y cynllunnir neu y bwriedir iddi ddylanwadu arno/arni pan fydd yn ystyried cwyn...;

- newid y Weithdrefn i ddiwygio'r derminoleg a ddefnyddir wrth gyfeirio at fân gwynion, i sicrhau bod cysondeb drwy'r Weithdrefn ac i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd nad oedd cwynion o'r fath yn cael eu parchu'n haeddianol.
8. Mae Atodiad B yn cynnwys crynodeb o'r cwynion a ddaeth i law rhwng 15 Mawrth 2005 a 31 Rhagfyr 2009. O'r 39 o gwynion a gyfeiriwyd ataf yn ystod y cyfnod hwn i fod yn destun ymchwiliad rhagarweiniol o dan Adran 2 y Weithdrefn ar gyfer Ymdrin â Chwynion yn erbyn Aelodau'r Cynulliad (y Weithdrefn), roedd dwy ohonynt yn parhau i fod yn destun ymchwiliad rhagarweiniol ar ddiwedd 2009, barnwyd bod 30 ohonynt yn annerbyniol, cafodd un ei dwyn i ben oherwydd ni wnaeth yr achwynydd gyflwyno tystiolaeth bellach, ymdrinnwyd â thair ohonynt o dan Adran 10 o'r Weithdrefn (gweler paragraff 10) a chyfeiriwyd tair ohonynt at y Pwyllgor Safonau yn dilyn ymchwiliad ffurfiol (Adran 4.2 o'r Weithdrefn). O'r dair â gyfeiriwyd, barnodd y Pwyllgor bod dau Aelod wedi methu â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad a gwrthodwyd un gŵyn.

Materion Cyffredinol sy'n Codi

9. Yn ystod fy amser fel Comisiynydd, a chyn hynny fel Cynghorydd Annibynnol, bu nifer o faterion cyffredinol y gwnaed cwynion yn eu cylch. Dros y blynyddoedd diwethaf, rwyf wedi gweld cynnydd hefyd yn nifer y cwynion sy'n ymwneud â'r defnydd o dechnoleg newydd (e.e. Blogiau). Rwyf wedi llunio rhestr o'r meysydd mwyaf cyffredinol y gwnaed cwynion yn eu cylch yn ystod y cyfnod a gwmpasir yn yr Adroddiad hwn:
- **Y Defnydd o Adnoddau'r Cynulliad:** Roedd 11 o'r 39 o gwynion a ddaeth i law yn ymwneud ag enghreifftiau posibl o weithredu'n groes i'r Canllawiau ar y defnydd o Adnoddau'r Cynulliad. Yn dilyn yr ymchwiliad rhagarweiniol, barnwyd bod naw ohonynt yn annerbyniadwy. Barnwyd bod dwy ohonynt yn dderbyniadwy a cawsant eu datrys o dan Adran 10 o'r Weithdrefn (gweler paragraff 10 am ragor o wybodaeth).
 - **Uniondeb/dwyn anfri ar y Cynulliad – Paragraff 4b o'r Cod:** O'r 19 o gwynion a ddaeth i law, roedd bron i hanner ohonynt yn ymwneud â chwestiynau ynglŷn ag uniondeb gweithgareddau Aelodau, neu roedd yr achwynwyr yn teimlo bod Aelodau wedi dwyn anfri ar y Cynulliad, neu ar Aelodau'r Cynulliad yn gyffredinol. O'r 19 o gwynion hyn, dim ond tair oedd yn dderbyniadwy. Gwrthodwyd un ohonynt gan y Pwyllgor Safonau, barnwyd bod un wedi mynd yn groes i'r Cod Ymddygiad a cafodd un ei datrys o dan Adran 10.
 - **Y defnydd o Wefanau a Blogiau'r Aelodau:** Fel y nodwyd ym mharagraff 5 o'r Adroddiad hwn, gan fod nifer o'r

achosion yn ymwneud â defnydd yr Aelodau o Flogiau, gan gynnwys achosion posibl, a gwir achosion, o Aelodau'n mynd yn groes i'r Cod, ysgrifenis, ar y cyd â Chadeirydd y Pwyllgor Safonau, at yr holl Aelodau. Roedd yr achosion hyn yn cynnwys un achos o gofnod ar Flog a arweiniodd at 149 o negeseuon e-bost yn ymateb iddo. Roedd 63 ohonynt am wneud cwyn ffurfiol. Roedd y gweddill am ddadlau yn erbyn y cofnod ond nid oeddynt yn cyfeirio at wneud cwyn ffurfiol. Pan ysgrifenis at yr Aelodau ynglŷn â hyn, nid oedd yn fwriad gennyf wahardd y defnydd o Flogiau mewn unrhyw ffordd – yn wir, mae'r defnydd o dechnoleg gan Aelodau yn cynyddu a gall Blogiau fod yn ffordd effeithiol iawn o ddefnyddio technoleg i dynnu sylw at farn a gwaith gwleidyddion. Yn hytrach, fy mwriad oedd sicrhau bod y gwersi a ddysgwyd o ganlyniad i'r cwynion yn cael eu trosglwyddo i'r Aelodau, er mwyn cynyddu'r ymwybyddiaeth o beryglon posibl defnyddio gwefannau mewn dull anaddas ac er mwyn osgoi mynd yn groes i'r Cod yn y dyfodol.

Cwynion o dan Adran 10

10. Mae Adran 10 o'r Weithdrefn yn darparu ar gyfer mân gwynion, gyda chytundeb Cadeirydd y Pwyllgor Safonau. Os na chwestiynnir y ffeithiau a bod yr Aelod dan sylw yn unioni ei weithredoedd neu'n ymddiheuro am ei ymddygiad, ni chynhelir ymchwiliad ffurfiol. Yn hytrach, bydd y Comisiynydd yn hysbysu'r Aelod a'r achwynydd na fydd unrhyw gamau pellach yn cael eu cymryd yn erbyn yr Aelod er ei fod wedi mynd yn groes i'r Cod. Yn fy marn i, bu cyflwyno Adran 10 yn ddatblygiad cadarnhaol iawn ac, ar y tri achlysur rwyf wedi'i defnyddio ers iddi gael ei chyflwyno, mae wedi helpu i gyflymu'r broses drwy alluogi i ni ymdrin â mân gwynion yn gyflym.

Cwynion Posibl

11. Er fy mod wedi cynnal ymchwiliadau rhagarweiniol ar 39 o gwynion, mae fy Swyddfa yn darparu gwybodaeth a chyngor cyson ar fy rhan ynglŷn â'r weithdrefn gwyno, ac ar fy rôl a'm cylch gwaith, cyn i gwynion gael eu cyflwyno. Drwy wneud hyn, nid yw fy Swyddfa yn ceisio annog pobl i beidio â chyflwyno cwyn i mi. Yn hytrach, bydd yn ceisio rhoi'r cyngor gorau posibl i achwynwyr posibl ar sail y wybodaeth sydd ar gael gan yr achwynydd.
12. Er y gwnaed ymdrech i roi cyhoeddusrwydd i rôl y Comisiynydd, â'r cylch gwaith yn benodol, mae fy Swyddfa yn parhau i gael ymholiadau niferus ynglŷn â materion nad oes amheuaeth nad ydynt yn dod o fewn fy nghylch gwaith. Pan fydd yn addas, bydd fy Swyddfa yn darparu gwybodaeth gyswllt ar gyfer cyrff eraill a allai fod mewn sefyllfa well i ymdrin â chwynion posibl yr achwynydd, fel Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Bydd hefyd yn darparu manylion cyswllt penodol os yw'r gŵyn yn ymwneud ag ymddygiad Aelod Seneddol neu Weinidog Cymru.

13. Rwyf yn cael cwynion, ac mae fy Swyddfa yn cael nifer fawr o ymholiadau, sy'n ymwneud â lefel ac ansawdd y gwasnaeth a ddarperir gan Aelodau'r Cynulliad. Yn gyffredinol, nid wyf yn credu ei bod yn addas i mi fel Comisiynydd Safonau farnu 'perfformiad' Aelodau. Gellir dadlau bod lefel y gwasanaeth a ddarperir gan yr Aelodau etholedig yn fater i'r broses etholiadol ddemocrataidd, ac mae fy nghyd-Gomisinwyr mewn deddfwriaethau eraill yn rhannu'r farn hon. Wrth gwrs, rwyf yn ystyried pob cwyn yn ôl eu rhinweddau eu hun a byddaf yn parhau i wneud hynny.

Gweithgareddau Eraill

14. Fel y nodwyd eisoes, fy mwriad ers y dechrau yw cyfrannu tuag at ddatblygu diwylliant safonau cadarn yn y Cynulliad. Credaf hefyd ei bod yn bwysig bod y rheiny sy'n ymwneud â'r gwaith hwn yn rhannu eu profiadau ac yn datblygu'r arferion gorau. Gyda hyn mewn golwg, mae rhai o'r gweithgareddau eraill rwyf wedi ymgymryd â hwy ers 2005 yn cynnwys:

- cymryd rhan mewn dwy Gynhadledd ar Gwynion, a gynhaliwyd i rannu arfer gorau ymysg 'ymarferwyr' cwyno ledled y sector cyhoeddus yng Nghymru – fel aelod o'r panel yn y flwyddyn gyntaf ac fel Cadeirydd yn 2009;
- cyfrannu at waith Prifysgol Teeside ar gymharu fframweithiau safonau;
- cyfrannu at ddau Seminar yn y Senedd ar rolau 'Swyddogion y Cynulliad';
- cwrdd â chyd-Gomisinwyr, a Chomisiynydd Senedd y DU wedi iddo gael ei benodi;
- cysylltu â'r Archwilydd Cyffredinol a'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus;
- mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Safonau Ymddygiad lle y bo'n briodol;
- darparu tystiolaeth ysgrifenedig a llafar i'r Panel Adolygu
- darparu tystiolaeth ysgrifenedig a llafar i'r Pwyllgor Deddfwriaeth ar y Mesur Taliadau; a
- Darparu tystiolaeth ysgrifenedig a llafar i'r Pwyllgor Safonau ynglŷn â'r Mesur Arfaethedig ynghych penodi Comisiynydd Safonau.

Gwariant

15. Nid oes gan fy Swyddfa gyllideb ffurfiol. Caf fy nghyllido ar sail tâl cadw blynyddol a ffi dyddiol a delir o gyllideb Comisiwn y Cynulliad. Mae fy nghostau ar gyfer pob blwyddyn galendr ers mis Mawrth 2005 i'w gweld yn y Tabl isod. Caf fy nghynorthwyo gan staff o Gomisiwn y Cynulliad. Fodd bynnag, nid yw hwn yn gymorth sydd wedi'i neilltuo; yn hytrach, caiff ei ddarparu fel rhan o gyfrifoldebau nifer o aelodau o staff. Felly, nid wyf wedi cynnwys unrhyw gostau penodol mewn perthynas â'u hamser,

ond, ar gyfartaledd, mae'r costau staff yn cyfateb i £10,250 y flwyddyn.

	2005 ¹	2006	2007	2008	2009
Gwariant Blynyddol²	£12,908.00	£18,236.40	£20,726.80	£21,040.80	£19,494.80

Y Dyfodol

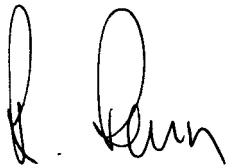
16. Fel y nodais yn y paragraff agoriadol, bydd pasio Mesur Comisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2009 yn golygu y bydd Comisiynydd Safonau statudol yn cael ei benodi yn ddiweddarach eleni, a bydd fy swydd fel Comisiynydd anstatudol yn dod i ben. Bydd gwneud y rôl yn statudol yn golygu y bydd gan Gomisiynwyr y dyfodol yr un sail deddfwriaethol â Comisiynwyr Seneddau eraill.
17. Fel Comisiynydd anstatudol, nid yw annibyniaeth fy swydd wedi cael ei gwestiynu ac rwyf bob tro wedi cael llawer o gefnogaeth a chydweithrediad gan y rheiny sy'n ymwneud â datblygu system safonau cadarn yn y Cynulliad. Fodd bynnag, bydd cynnwys pwerau ac annibyniaeth y Comisiynydd Safonau mewn statud yn helpu i sicrhau bod y Comisiynydd yn gwbl annibynnol ar y Cynulliad, a'i fod yn cael ei weld i fod yn annibynnol, a'i fod felly'n gallu gweithredu yn gwbl wrthrychol a diduedd.
18. Bydd pasio'r Mesur yn darparu ffyrdd o wneud rhai newidiadau allweddol i rôl y Comisiynydd. Yn fy marn i, mae'r pwysigrwydd a roddir yn y Mesur i nodi mai prif amcan y Comisiynydd yw 'hybu, annog a diogelu safonau ymddygiad uchel yn swydd gyhoeddus Aelod Cynulliad' yn gosod sail i'r Cynulliad mewn perthynas â'i ymrwymiad yn y dyfodol i faterion safonau ymddygiad, a bydd yn galluogi'r Comisiynydd i weithio mewn dull llawer mwy rhagweithiol i gyflawni'r nod hwnnw.
19. Yn fwy ymarferol, mae'r Mesur yn rhoi swyddogaethau ychwanegol i'r Comisiynydd mewn sawl maes, gan gynnwys y ddarpariaeth i alluogi'r Comisiynydd, drwy roi hysbysiad ysgrifenedig, i wneud cais i unrhyw berson y mae'n credu bod ganddo'r wybodaeth berthnasol ar gyfer ymchwiliad i ymddangos ger ei fron. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol bod y Comisiynydd yn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cynulliad ac mae'n caniatâu i'r Comisiynydd gyflogi staff neu dalu am wasanaethau mewn ymgynghoriad â'r Prif Weithredwr a Chlerc y Cynulliad yn ei rôl fel prif swyddog cyfrifyddu y Comisiwn. Credaf y bydd hyn oll yn cryfhau rôl y Comisiynydd.

¹ Ffigurau ar gyfer mis Mawrth-Rhagfyr 2005

² Mae'r gwariant blynyddol yn cynnwys tâl cadw, treuliau teithio a threuliau eraill a dalwyd yn unol â chyfraddau staff y Cynulliad Cenedlaethol a chydnyddiaeth ariannol am yr oriau a weithwyd yn unol â'r ffi dyddiol.

Casgliadau

20. Dros y pum mlynedd diwethaf, rwyf wedi ystyried cyfartaledd o wyth cwyn y flwyddyn ynglŷn ag ymddygiad Aelodau'r Cynulliad o dan y Weithdrefn Gwyno. Barnais fod cyfanswm o naw ohonynt dros yr holl gyfnod yn dderbyniadwy. Nid wyf wedi cyfeirio cwyn i gael ei ystyried gan y Pwyllgor Safonau ers mis Mawrth 2007. Yn fy marn i, mae hyn yn dangos yn glir y pwysigrwydd a roddir ar safonau moesol uchel yn gyffredinol ymysg Aelodau'r Cynulliad a pha mor bwysig yw gwaith pawb sy'n ymwneud â hyrwyddo a chynnal fframwaith safonau cadarn yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru.
21. Nid yw hyn yn golygu bod lle i orffwys ar ein rhwyfau. Yn fy marn i, bydd penodi Comisiynydd Safonau statudol yn datblygu'r gwaith a wnaed eisoes ac yn cynyddu hyder y cyhoedd yn safonau moesol Aelodau'r Cynulliad.

Richard Penn
Comisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Atodiad A

Rheol Sefydlog 33 – Y Comisiynydd Safonau

33.1 Rhaid i'r Cynulliad benodi person nad yw'n Aelod, yn aelod o staff y Cynulliad, neu'n aelod o staff y llywodraeth i weithredu fel y Comisiynydd Safonau. Dyletswyddau'r Comisiynydd fydd:

- (i) ymchwilio i faterion ffeithiol sy'n codi o unrhyw gŵyn yn erbyn Aelod;
- (ii) cynghori'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad ar unrhyw faterion o egwyddor gyffredinol sy'n ymwneud â safonau ymddygiad yr Aelodau;
- (iii) cynghori'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad ar unrhyw faterion o egwyddor gyffredinol sy'n ymwneud â chofrestru buddiannau'r Aelodau a chofnodi aelodaeth cymdeithasau; a
- (iv) mynd ati fel arall i roi unrhyw gymorth ar faterion sy'n ymwneud â safonau ymddygiad yr Aelodau y bydd y Cynulliad yn penderfynu arno o dro i dro.

33.2 Pan na fydd y Comisiynydd Safonau, am ba reswm bynnag, yn gallu ymchwilio i gŵyn, rhaid i gadeirydd y Pwyllgor Safonau Ymddygiad (neu, os nad yw yntau'n gallu gweithredu, aelod arall o'r Pwyllgor sy'n gweithredu ar ran y cadeirydd) gyflwyno cynnig bod person yn cael ei benodi dros dro i ymchwilio i'r gŵyn, sef person nad yw'n Aelod, yn aelod o staff y Cynulliad nac yn aelod o staff y llywodraeth.

33.3 Rhaid trefnu bod amser ar gael cyn gynted ag y gellir i'r cynnig hwnnw gael ei drafod; a rhaid i'r ddadl honno gael ei chynnal beth bynnag o fewn pum diwrnod gwaith ar ôl i'r cynnig gael ei gyflwyno.

33.4 Ni chaniateir gwelliannau i gynnig a gyflwynir o dan Reol Sefydlog 33.2.

Atodiad B

Adroddiad y Comisiynydd Safonau: Crynodeb o'r cwynion yn erbyn Aelodau'r Cynulliad: Mawrth 2005-Rhagfyr 2009

	O fis Mawrth 2005	2006	2007	2008	2009	Cyfanswm
Cwynion a gyfeiriwyd at y Comisiynydd Safonau	7	10	5	7	10 ³	39
Cwynion y barnodd y Comisiynydd Safonau eu bod yn annerbyniadwy	6	6	3	7	8	30
Nifer y cwynion a dynnwyd yn ôl neu sydd wedi'u dwyn i ben	0	1	0	0	0	1
Y cwynion yr ymdrinnwyd â hwy o dan Adran 10 y Weithdrefn	0	2	1	0	0	3
Y cwynion a gyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau	1	1	1	0	0	3
Y cwynion a wrthodwyd gan y Pwyllgor	1	0	0	0	0	1

³ Roedd dwy gŵyn yn parhau i gael eu hystyried fel rhan o'r cam ymchwilio rhagarweiniol ar 31 Rhagfyr 2009

Annex C

CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU: COD YMDDYGIAD AR GYFER AELODAU'R CYNULLIAD

Pwrpas y Cod

1. Pwrpas y Cod Ymddygiad hwn yw:

(a) rhoi canllawiau i holl Aelodau'r Cynulliad Cenedlaethol ar y safonau ymddygiad a ddisgwylir ganddynt wrth gyflawni'u dyletswyddau i'r Cynulliad a'u dyletswyddau cyhoeddus;

(b) bod mor agored ac atebol ag sy'n bosibl er mwyn sicrhau bod gan y cyhoedd hyder yn y ffordd y mae Aelodau'r Cynulliad Cenedlaethol yn cyflawni'u dyletswyddau i'r Cynulliad a'u dyletswyddau cyhoeddus.

2. Mae'r Cod yn berthnasol i holl Aelodau'r Cynulliad Cenedlaethol sydd heb gymryd cyfnod o absenoldeb o'r gwaith.

Safonau Ymddygiad Cyffredinol

Ymddygiad Personol

3. Rhaid i Aelodau'r Cynulliad:

(a) gydymffurfio â'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau'r Cynulliad;

(b) ymddwyn yn anrhydeddus bob amser;

(c) peidio â derbyn unrhyw arian fel cymhelliant neu dâl am arfer dylanwad seneddol;

(d) peidio â derbyn tâl neu unrhyw fudd materol arall am bleidleisio ar unrhyw Orchymyn neu gynnig, neu ofyn unrhyw gwestiwn yn y cyfarfod llawn neu bwyllgor, neu hyrwyddo unrhyw fater, (y rheolau ynghylch "adfocatiaeth ddi-dâl").

4. Dylai Aelodau'r Cynulliad gadw at y saith egwyddor gyffredinol ynghylch ymddygiad a nodwyd gan y Pwyllgor ar Safonau Bywyd Cyhoeddus. Dyma'r saith egwyddor:

(a) **Anhunanoldeb:** Dylai deiliaid swyddi cyhoeddus wneud penderfyniadau er lles y cyhoedd yn unig. Ni ddylent wneud penderfyniadau er mwyn iddynt hwy, eu teulu neu eu ffrindiau, elwa'n ariannol neu'n faterol.

Dylai Aelodau'r Cynulliad osgoi unrhyw wrthdaro rhwng eu buddiannau personol a'u buddiannau cyhoeddus a dylent ddatrys unrhyw wrthdaro rhwng y ddau ar unwaith a hynny o blaid buddiannau'r cyhoedd.

(b) **Uniondeb:** Ni ddylai deiliaid swyddi cyhoeddus eu rhoi eu hunain o dan unrhyw rwymedigaeth ariannol neu rwymedigaeth arall tuag at unigolion neu gyrff allanol a allai geisio dylanwadu arnynt wrth iddynt gyflawni eu dyletswyddau swyddogol.

Dylai Aelodau'r Cynulliad bob amser ymddwyn mewn ffordd a fydd yn cynnal a chryfhau ffydd a hyder y cyhoedd yn unplygrwydd y Cynulliad ac osgoi unrhyw ymddygiad a fydd yn dwyn gwarth ar y Cynulliad neu ar ei aelodau'n gyffredinol. Ni ddylai'r Aelodau ofyn i weision sifil weithredu mewn unrhyw ffordd a allai gyfaddawdu amhleidioldeb gwleidyddol y Gwasanaeth Sifil neu wrthdaro â Chod y Gwasanaeth Sifil.

(c) **Gwrthrychedd:** Wrth gyflawni busnes cyhoeddus, gan gynnwys gwneud penodiadau cyhoeddus, dyfarnu contractau, neu argymhell unigolion ar gyfer gwobrwyon neu fuddiannau, dylai deiliaid swyddi cyhoeddus wneud penderfyniadau yn ôl haeddiant.

(d) **Atebolrwydd:** Mae deiliaid swyddi cyhoeddus yn atebol i'r cyhoedd am eu penderfyniadau a'u gweithredoedd a rhaid iddynt gytuno i fod yn destun pa bynnag archwiliad sy'n addas i'r swydd.

Ni ddylid gwneud unrhyw ddefnydd amhriodol o unrhyw daliad neu lwfans a roddir i Aelodau'r Cynulliad at ddibenion cyhoeddus a rhaid cadw at y rheolau gweinyddol sy'n gysylltiedig â thaliadau a lwfansau tebyg.

(e) **Bod yn agored:** Dylai deiliaid swyddi cyhoeddus fod mor agored â phosibl ynghylch yr holl benderfyniadau a'r camau a gymerir ganddynt. Dylent roi rhesymau am eu penderfyniadau a pheidio â chyfyngu ar y wybodaeth onid oes angen am hynny er budd ehangach y cyhoedd.

Ni ddylai Aelodau'r Cynulliad atal unrhyw berson rhag cael gwybodaeth y mae hawl gan y person o dan sylw ei gweld yn ôl y gyfraith, ond ni ddylai ddatgelu unrhyw wybodaeth gyfrinachol, gan gynnwys gwybodaeth gyfrinachol o Bwyllgorau'r Cynulliad, heb ganiatâd oni bai ei bod hi'n rheidrwydd arnynt o dan y gyfraith i wneud hynny. Dylai unrhyw wybodaeth gyfrinachol a dderbynnir gan yr Aelodau mewn perthynas â'u dyletswyddau swyddogol gael ei defnyddio i gyflawni'r dyletswyddau hynny yn unig ac ni ddylid ei defnyddio er budd personol. Mewn unrhyw weithgareddau sy'n ymwneud â, neu ar ran, sefydliad y mae gan yr Aelod gyswllt ariannol ag ef, gan gynnwys gweithgareddau lle nad oes cofnod cyhoeddus ohonynt megis cyfarfodydd anffurfiol, rhaid i Aelodau gadw mewn cof yr angen i fod yn agored gydag Aelodau eraill y Cynulliad, a swyddogion.

(f) **Gonestrwydd:** Mae'n ddyletswydd ar ddeiliaid swyddi cyhoeddus i ddatgan unrhyw fuddiannau preifat sy'n ymwneud â'u dyletswyddau cyhoeddus a chymryd camau i ddatrys unrhyw wrthdaro sy'n codi er mwyn diogelu buddiannau'r cyhoedd.

(g) **Arweiniad:** Dylai deiliaid swyddi cyhoeddus hyrwyddo a chefnogi'r egwyddorion hyn drwy roi arweiniad a dangos esiampl.

Safonau Ymddygiad Penodol

Datgan Buddiannau

5. Rhaid i Aelodau'r Cynulliad gofrestru'r holl fuddiannau perthnasol a nodwyd yn yr Atodiad i Reol Sefydlog 31 yng Nghofrestr Buddiannau'r Aelodau, er mwyn nodi'n glir unrhyw fuddiannau y gellir eu hystyried yn rhai a fyddai'n dylanwadu ar eu gweithredoedd.

6. Dyma gategoriâu'r buddiannau y dylid eu cofrestru (fel y'u nodwyd yn yr Atodiad i Reol Sefydlog 31)

◆ Unrhyw gyfarwyddiaethau sydd gan yr Aelod neu, hyd y gwŷyr yr Aelod, sydd gan bartner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, mewn cwmnïau preifat neu gyhoeddus, gan gynnwys y rhai di-dâl lle ceir cydnabyddiaeth ariannol drwy gwmni arall yn yr un grŵp.

◆ Cyflogaeth, swydd, masnach, proffesiwn neu alwedigaeth (heblaw aelodaeth o'r Cynulliad) y mae'r Aelod neu, hyd y gwŷyr yr Aelod, y mae partner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, yn cael tâl amdanynt, neu y mae gan yr Aelod neu, hyd y gwŷyr yr Aelod, y mae gan bartner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, unrhyw fuddiant ariannol ynddynt.

◆ Enwau cleientiaid, pan fydd y buddiannau y cyfeiriwyd atynt uchod yn cynnwys gwasanaethau gan yr Aelod neu, hyd y gwŷyr yr Aelod, gan bartner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, neu sy'n ymwneud mewn rhyw fodd ag aelodaeth o'r Cynulliad neu'n sy'n deillio o hynny.

◆ Rhoddion, lletygarwch, buddion materol neu fantais faterol, y mae eu gwerth yn uwch na'r hyn a bennir mewn unrhyw benderfyniad gan y Cynulliad, a dderbynnir gan yr Aelod neu, hyd y gwŷyr yr Aelod, gan bartner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, oddi wrth gwmni, corff neu unigolyn ac sy'n ymwneud mewn rhyw fodd ag aelodaeth o'r Cynulliad neu'n sy'n deillio o hynny.

◆ Unrhyw dâl neu fudd materol y mae'r Aelod neu, hyd y gwŷyr yr Aelod, y mae partner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, yn ei gael gan unrhyw gwmni preifat neu gyhoeddus neu unrhyw gorff arall sydd

wedi tendro, neu sy'n tendro, am gontract gyda'r Cynulliad, neu sy'n meddu ar gontract.

◆ Nawdd ariannol (i) fel ymgeisydd yn etholiad y Cynulliad lle, hyd y gwŷr yr Aelod, bod y nawdd mewn unrhyw achos yn fwy na 25 y cant o gostau etholiad yr ymgeisydd neu (ii) fel Aelod o'r Cynulliad gan unrhyw berson neu sefydliad, gan nodi a fydd y cyfryw nawdd yn cynnwys tâl i'r Aelod neu unrhyw fantais neu fudd materol.

◆ Yn unol ag unrhyw benderfyniad a wnaed gan y Cynulliad, ymweliadau tramor gan yr Aelod, neu hyd y gwŷr yr Aelod, gan bartner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, sy'n ymwneud â neu'n deillio o Aelodaeth o'r Cynulliad, os na fydd costau ymweliad o'r fath wedi eu talu'n llawn gan yr Aelod neu gan arian cyhoeddus.

◆ Unrhyw dir neu eiddo'r Aelod neu, hyd y gwŷr yr Aelod, tir neu eiddo partner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, y mae iddo werth sylweddol fel y'i pennwyd mewn unrhyw benderfyniad gan y Cynulliad neu y ceir incwm sylweddol ohono, heblaw unrhyw gartref a ddefnyddir fel cartref personol gan yr Aelod, partner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod.

◆ Enwau'r cwmnïau neu gyrff eraill y mae gan yr Aelod fuddiant lles ynddynt naill ai ar ei ben/phen ei hun neu gyda, neu ar ran, partner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol, neu hyd y gwŷr yr Aelod, y mae gan bartner yr Aelod, neu unrhyw blentyn dibynnol, fuddiant llesol mewn cyfranddaliadau sydd â'u gwerth yn fwy nag un y cant o'r cyfalaf cyfranddaliadau a gyhoeddwyd, neu lai nag un y cant ond mwy na'r swm a bennwyd mewn unrhyw benderfyniad a wnaed gan y Cynulliad.

◆ Aelodaeth neu gadeiryddiaeth gyda thâl neu'n ddi-dâl sydd gan yr Aelod neu, hyd y gwŷr yr Aelod, sydd gan bartner yr Aelod neu unrhyw blentyn dibynnol i'r Aelod, ar unrhyw gorff a ariennir yn llwyr neu'n rhannol gan y Cynulliad.

Datgan Buddiannau

7. Rhaid i Aelodau'r Cynulliad, cyn cymryd rhan mewn unrhyw weithdrefnau'r Cynulliad, ddatgan unrhyw fuddiant sy'n berthnasol, o dan Reol Sefydlog 31, yng nghyd-destun y drafodaeth neu'r mater sydd o dan sylw. Rhaid i ddatganiad fod yn gysylltiedig â'r penderfyniad a gaiff ei wneud yn y cyfarfod o dan sylw. Rhaid bod yn berthnasol i fater lle y gall yr Aelod (neu bartner neu blant dibynnol) elwa'n ariannol o'r penderfyniad, lle byddai'r fantais honno yn fwy na'r hyn y byddai pobl y mae'r penderfyniad yn effeithio'n gyffredinol arnynt yn disgwyl ei dderbyn. Mae hyn yn angenrheidiol er mwyn i'r gynulleidfa fedru ffurfio barn gytbwys o'r holl ddadleuon.

Gwahardd Pleidleisio mewn perthynas â Buddiannau a Gofrestrwyd

8. Nid oes gan Aelod yr hawl i bleidleisio mewn unrhyw un o weithdrefnau'r Cynulliad os, mewn perthynas ag unrhyw fuddiant y dylid bod wedi'i gofrestru, y gallai penderfyniad penodol gan y Cynulliad neu Bwyllgor olygu mwy o fantais ariannol i'r Aelod nag i'r rhai y mae'r penderfyniad yn effeithio'n gyffredinol arnynt.

Defnyddio Adnoddau'r Cynulliad

9. Gofynnir i Aelodau gydymffurfio â'r Canllawiau i Aelodau ar Ddefnyddio Adnoddau'r Cynulliad, a gymeradwywyd gan Bwyllgor y Tŷ, ac unrhyw ganllawiau ar y defnydd o adnoddau'r Cynulliad sy'n ymwneud yn benodol ag ymgyrchoedd etholiadol.

Mynediad at Wybodaeth gan y Cyhoedd

10. Mae egwyddorion Cynulliad Cenedlaethol Cymru wrth ddarparu gwybodaeth wedi'u nodi yn y Cod Ymarfer ar Ganiatáu i'r Cyhoedd Weld Gwybodaeth, a gymeradwywyd gan Gomisiwn y Cynulliad. Mae gofyn i Aelodau'r Cynulliad sy'n chwilio am wybodaeth gydymffurfio gyda'r Cod trwy wneud cais ysgrifenedig i'r Cynghorydd Mynediad at Wybodaeth, yn Uned Gorfforaethol, Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r Cod wedi'i gyhoeddi ar wefan Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn [HTUhttp://www.cynulliadcymru.org/abthome/abt-foi/abt-foi-cop-pub.htm](http://www.cynulliadcymru.org/abthome/abt-foi/abt-foi-cop-pub.htm)UTH

Y Berthynas rhwng Aelodau'r Cynulliad a Staff y Cynulliad

11. Mae holl staff Cynulliad Cenedlaethol Cymru (staff Comisiwn y Cynulliad) yn rhwymedig i God Ymddygiad Staff, ac mae staff Llywodraeth Cynulliad Cymru yn parhau i fod yn rhwymedig i God y Gwasanaeth Sifil. Dylai Aelodau barchu egwyddorion y ddau God yma wrth ddelio gyda staff o'r ddau gorff. Dylai'r berthynas rhwng Aelodau a staff fod yn broffesiynol, a bod y naill ochr yn parchu'r llall, a dylai Aelodau ystyried dyletswydd y staff i fod yn ddiduedd yn wleidyddol wrth gyflawni'u dyletswyddau.

Cyflogau a Lwfansau'r Aelodau

12. Gofynnir i Aelodau gydymffurfio â Phenderfyniad Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Aelodau a Swyddogion y Cynulliad) (Cyflogau a Lwfansau ac ati), a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol.

13. Mae'r penderfyniad yn nodi'r cyflogau a'r lwfansau y mae'r Aelodau yn gymwys i'w derbyn trwy gyflawni dyletswyddau'r Cynulliad.

Dyletswyddau o ran y Comisiynydd Safonau a'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad

14. Bydd yr Aelodau yn cydweithredu, ym mhob cam, ag unrhyw ymchwiliad i'w hymddygiad gan y Comisiynydd Safonau yn unol â Rheol Sefydlog 33; neu gan y Pwyllgor Safonau Ymddygiad yn unol â Rheol Sefydlog 16.1(i).

15. Ni fydd unrhyw Aelod yn lobïo aelod o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad mewn ffordd y cynllunnir neu y bwriedir iddi ddylanwadu arno/arni pan fydd yn ystyried cwyn ynghylch torri unrhyw un o'r materion a nodir yn Rheolau Sefydlog 16.1(i).

16. Ni ddylai unrhyw Aelod gamliwio unrhyw argymhelliad a wneir gan y Pwyllgor ar Safonau Ymddygiad mewn perthynas ag unrhyw gŵyn y mae wedi'i hystyried o dan Weithdrefn Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer Delio â Chwynion yn erbyn Aelodau'r Cynulliad.

Gorfodi'r Cod Ymddygiad

17. Ymdrinnir ag unrhyw gyhuddiadau o beidio â chydymffurfio â'r Cod drwy'r broses a nodwyd yng Ngweithdrefn Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer Delio â Chwynion yn erbyn Aelodau'r Cynulliad a gymeradwywyd gan Bwyllgor Safonau Ymddygiad y Cynulliad Cenedlaethol.

18. Ceir gwybodaeth am rôl y Comisiynydd Safonau, gan gynnwys manylion cyswllt, ar wefan y Cynulliad (www.cynulliadcymru.org) neu yn Swyddfa'r Comisiynydd.

Atodiad D

**GWEITHDREFN CYNULLIAD
CENEDLAETHOL
CYMRU AR GYFER YMDRIN Â
CHWYNION YN ERBYN
AELODAU'R CYNULLIAD**

Cymeradwywyd gan y Pwyllgor Safonau Ymddygiad ar 3
Mehfin 2008

Ymholiadau: Sulafa Halstead, Clerc y Pwyllgor Safonau
Ymddygiad

1. DARPARIAETHAU CYFFREDINOL

Trefniadau Gweinyddol

- 1.1 Dylid gwneud cwynion i'r Comisiynydd Safonau. Bydd Swyddfa'r Comisiynydd yn logio'r ohebiaeth ac yn anfon llythyr at yr achwynydd i gydnabod bod y gŵyn wedi dod i law. Bydd y llythyr yn egluro nad yw hyn o reidrwydd yn golygu bod y gŵyn yn dderbyniadwy, a bydd yn nodi mai dim ond os yw'r achwynydd yn barod i'r manylion gael eu rhyddhau i'r Pwyllgor ac i'r Aelod sy'n destun y gŵyn y bydd yr achos yn mynd rhagddo.

Ymchwiliadau

- 1.2 Y Comisiynydd Safonau (y Comisiynydd) a benodwyd gan y Cynulliad o dan Reol Sefydlog 33.1 fydd yn cynnal ymchwiliadau o dan y weithdrefn hon.
- 1.3 Os na fydd y Comisiynydd, am ba bynnag reswm, yn gallu cynnal ymchwiliad, bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn ceisio cytundeb y Pwyllgor Safonau Ymddygiad i wahodd y Comisiynydd Safonau Seneddol, Comisiynydd Safonau Senedd yr Alban neu Ombwdsmon Cynulliad Gogledd Iwerddon i gynnal yr ymchwiliad.
- 1.4 Os na fydd un o'r uchod yn gallu cynnal ymchwiliad, ar ôl ymgynghori ag Aelodau'r Pwyllgor ac Arweinwyr y Pleidiau, bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnig i'r Cynulliad y dylid penodi Cynghorydd Annibynnol dros dro i gynnal yr ymchwiliad. Bydd unrhyw gynneg o'r fath yn cael blaenoriaeth dros Fusnes y Cyfarfodydd Llawn ac ni fydd yn destun dadl.

Stages

- 1.5 Pan fydd y Comisiynydd yn ymchwilio i gŵyn, mae dau gam posibl:

Cam yr Ymchwiliad Rhagarweiniol sy'n cynnwys ymchwilio a phenderfynu a yw cwyn yn dderbyniol; ac

os yw'r gŵyn yn dderbyniol, daw'r **Cam Ymchwilio Ffurfiol** sy'n cynnwys ymchwiliad pellach i'r gŵyn a phroses o adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad.

Cynnal Ymchwiliadau

- 1.6 Yn unol â darpariaethau'r weithdrefn, y Comisiynydd fydd yn penderfynu pa bryd a sut i gynnal ymchwiliadau ymhob cam.
- 1.7 Bydd pob cam o ymchwiliad i gŵyn yn cael ei gynnal yn breifat. Fodd bynnag, gall Comisiynydd, ar unrhyw adeg, adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar hynt ymchwiliad i gŵyn.

2. CAM YR YMCHWILIAD RHAGARWEINIOL

- 2.1 Yn ystod y cam hwn, bydd y Comisiynydd yn ymchwilio ac yn penderfynu a yw cwyn yn dderbyniol ai peidio o fewn telerau paragraff 3 isod. Gall y Comisiynydd gysylltu â'r achwynydd i gasglu mwy o fanylion ac i holi a yw'n fodlon i'w (h)enw gael ei r(h)yddhau i'r Aelod sy'n destun cwyn ac i'r Pwyllgor. Hefyd, gall y Comisiynydd, yn ôl ei (d)disgresiwn, gysylltu â'r Aelod sy'n destun cwyn.
- 2.2 Os cred y Comisiynydd fod y gŵyn yn dderbyniol, caiff y Comisiynydd barhau i Ymchwilio'n Ffurfiol i'r gŵyn a chaiff lunio adroddiad i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad i'w hysbysu o hynny ac i nodi'r prif ffactorau a nodwyd wrth ddod i'r casgliad hwnnw. Bydd y Comisiynydd hefyd yn:
 - i. hysbysu'r Aelod perthnasol fod cwyn wedi'i gwneud gan nodi natur y gŵyn; a
 - ii. hysbysu'r Aelod o enw'r achwynydd, ac eithrio lle y cred y Comisiynydd y byddai'n amhriodol iddo wneud hynny.
- 2.3 Os cred y Comisiynydd nad yw'r gŵyn yn dderbyniol, caiff y Comisiynydd wrthod cwyn gan hysbysu'r achwynydd a'r Aelod perthnasol o'i farn, gan nodi'r rhesymau dros ei benderfyniad.

3. DERBYNIOLDEB CWYNION

- 3.1 Mae cwyn yn dderbyniol o dan y weithdrefn hon os:
 - i. caiff ei chyflwyno'n ysgrifenedig^s;
 - ii. yw'n trafod ymddygiad Aelod Cynulliad;
 - iii. nad yw'n ddienw a'i fod yn nodi pwy yw'r achwynydd yn glir mewn modd sy'n golygu y gellir cyfathrebu ymhellach ag ef/hi;

^s *Lle nad yw'r achwynydd yn gallu cyflwyno cwyn yn ysgrifenedig, bydd cyfleusterau ar gael trwy gyfrwng yr Ysgrifenyddiaeth fel y gall gytuno ar delerau datganiad ysgrifenedig.*

- iv. yw'n nodi'n glir pwy yw'r Aelod Cynulliad sy'n destun y gŵyn;
- v. y'i gwneir o fewn blwyddyn o'r dyddiad pan allai'r achwynydd fod wedi dod yn rhesymol ymwybodol o'r ymddygiad y cwynir yn ei gylch; ac
- vi. yw'n ymddangos bod digon o sylwedd i gyfiawnhau ymchwiliad pellach (h.y. mae digon o dystiolaeth i awgrymu bod yr ymddygiad dan sylw wedi digwydd, a phe bai hynny'n cael ei brofi, gallai olygu bod yr Aelod heb gydymffurfio ag unrhyw un o ofynion Rheolau Sefydlog 16.1(i).

4. CAM YR YMCHWILIAD FFURFIOL

- 4.1 Yn ystod y cam hwn, caiff y Comisiynydd ymchwilio i gŵyn dderbyniol gyda'r bwriad o:
 - i. sefydlu'r ffeithiau mewn cysylltiad a pha un a yw'r Aelod perthnasol wedi ymddwyn yn y modd a nodir gan y gŵyn ai peidio; a
 - ii. dod i gasgliad o ran a yw Aelod, o ganlyniad i'r ymddygiad hwnnw, wedi methu â chydymffurfio ag un o'r materion a nodir yn Rheol Sefydlog 16.1(i).
- 4.2 Pan fo gwaith ymchwilio ffurfiol i gŵyn wedi'i gwblhau, bydd y Comisiynydd yn llunio adroddiad i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad. Bydd yr adroddiad yn cynnwys:
 - i. manylion y gŵyn;
 - ii. manylion yr ymchwiliad a gynhaliwyd gan y Comisiynydd;
 - iii. y ffeithiau y daeth y Comisiynydd o hyd iddynt mewn cysylltiad â pha un a yw'r Aelod perthnasol wedi ymddwyn yn y modd y cwynwyd yn ei gylch ai peidio;
 - iv. y casgliad y daeth y Comisiynydd iddo o ran pa un a yw'r Aelod hwnnw, o ganlyniad i'r ymddygiad hwnnw, wedi methu â chydymffurfio ag un o'r materion a nodir o fewn Rheol Sefydlog 16.1(i); ond
 - v. ni fydd yn mynegi unrhyw farn o ran pa sanctsiwn fyddai'n briodol ar gyfer unrhyw fethiant i gydymffurfio.
- 4.3 Ni fydd adroddiad sy'n casglu bod Aelod wedi methu â chydymffurfio ag un o'r materion o fewn Rheol Sefydlog 16.1(i) yn cael ei gyflwyno gerbron y Pwyllgor oni bai fod copi o'r adroddiad drafft wedi'i roi i'r Aelod a'r achwynydd a'u bod wedi cael cyfle i

wneud sylwadau ar gywirdeb ffeithiol. Os nad yw'r Comisiynydd yn derbyn y sylwadau hyn, bydd yr adroddiad i'r Pwyllgor yn nodi manylion y ffeithiau hyn sy'n destun dadl.

- 4.4 Bydd copïau o adroddiad terfynol y Comisiynydd i'r Pwyllgor yn cynnwys manylion yr ymchwiliad ffurfiol ar gael i'r achwynydd ac i'r Aelod sy'n destun cwyn yr un pryd ag y darperir copïau i'r Pwyllgor.
- 4.5 Bydd yr Aelod sy'n destun cwyn yn cael ei hysbysu bod ganddo hawl i:
 - i. gyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r Pwyllgor o fewn amser penodol; a
 - ii. cyflwyno sylwadau llafar mewn gwrandawriad llafar gan y Pwyllgor.
- 4.6 Dylai adroddiad y Comisiynydd barhau'n gyfrinachol nes bo'r Pwyllgor wedi gorffen ystyried y gŵyn. Bydd gofyn i'r rhai sy'n cael copi o'r adroddiad barchu ei gyfrinachedd.
- 4.7 Os nad yw'r Comisiynydd wedi cwblhau ymchwiliad ffurfiol o fewn chwe mis o ddarganfod bod cwyn yn dderbyniol, bydd y Comisiynydd yn cyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am hynt yr ymchwiliad i'r Pwyllgor.

5. AELODAU'N CYDWEITHREDU

- 5.1 Mae'r weithdrefn hon yn seiliedig ar yr egwyddor y bydd Aelodau'r Cynulliad yn cydweithredu'n llwyr ag unrhyw ymchwiliad i gŵyn. Disgwylir i Aelodau ymateb yn bersonol bob tro i unrhyw gais gan y Comisiynydd. Yn ystod unrhyw gam o'r broses o ystyried cwyn, os bydd gan Gomisiynydd achos i gredu nad yw unrhyw Aelod yn cydweithredu, ar ôl rhoi hysbysiad o fwriad i wneud hynny i'r Aelod sy'n destun cwyn, gall y Comisiynydd gyflwyno'r farn hon i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad. Yna, gall y Pwyllgor drefnu i'r adroddiad gael ei gyhoeddi a'i osod gerbron y Cynulliad cyn gynted ag sy'n bosibl.
- 5.2 Ni fydd llunio adroddiad o'r fath yn atal y Comisiynydd na'r Pwyllgor rhag parhau i ystyried y gŵyn yn unol â'r weithdrefn hon.

6. TROSEDDAU

- 6.1 Yn ystod unrhyw gam o'r broses o ystyried cwyn, os bydd tystiolaeth yn codi o ymddygiad a allai gynnwys methiant i gydymffurfio ag adran 36(7) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, bydd y Comisiynydd yn hysbysu Clerc y Pwyllgor Safonau yn ddi-oed.

Bydd Clerc y Pwyllgor yn cyfeirio'r papurau perthnasol i'r Heddlu yn unol â'r protocol y cytunwyd arno gyda'r Heddlu a Gwasanaeth Erlyn y Goron.

- 6.2 O dan amgylchiadau o'r fath, bydd yr holl waith o ystyried y gŵyn o dan y weithdrefn hon yn cael ei atal dros dro nes bod yr Heddlu, Gwasanaeth Erlyn y Goron neu'r Llysoedd wedi cwblhau eu gwaith.
- 6.3 Bydd y Pwyllgor, yr Aelod perthnasol a'r Achwynydd yn cael eu hysbysu o unrhyw q benderfyniad i gyfeirio cwyn at yr Heddlu.
- 6.4 Cyn gynted ag sy'n bosibl ar ôl i'r Heddlu, Gwasanaeth Erlyn y Goron neu'r Llysoedd orffen ystyried cwyn, caiff y Comisiynydd baratoi adroddiad i'r Pwyllgor yn nodi:
 - i. manylion y gŵyn;
 - ii. manylion unrhyw ymchwiliad a gynhaliwyd gan y Comisiynydd hyd at y pwynt lle y cyfeiriwyd y gŵyn at yr Heddlu;
 - iii. unrhyw ffeithiau a ganfuwyd gan y Comisiynydd neu a ddarparwyd gan yr Heddlu, Gwasanaeth Erlyn y Goron neu'r Llysoedd;
 - iv. unrhyw gasgliadau y daeth y Comisiynydd iddynt, yn seiliedig ar y dystiolaeth a oedd ar gael ar y pryd, o ran pa un a yw'r Aelod wedi methu â chydymffurfio ag un o'r materion a nodir yn Rheol Sefydlog 16.1(i) ai peidio; a
 - v. pa un a yw'r gŵyn yn codi unrhyw faterion o egwyddor gyffredinol, ym marn y Comisiynydd.
- 6.5 Caiff y Pwyllgor gyfarfod yn breifat i ystyried adroddiad y Comisiynydd o dan baragraff 6.4 uchod. Yn ystod y cyfarfod, gall y Pwyllgor benderfynu i:
 - i. wrthod y gŵyn;
 - ii. gwrthod y gŵyn ond ystyried unrhyw egwyddorion cyffredinol sy'n codi ohoni; neu
 - iii. barhau i ystyried y gŵyn.
- 6.6 Lle bo'r Pwyllgor yn gwrthod cwyn, gall gyhoeddi adroddiad o'i ystyriaethau cyn gynted ag sy'n bosibl ar ôl iddo ddod i benderfyniad, a'i osod gerbron y Cynulliad ochr yn ochr ag adroddiad y Comisiynydd i'r Pwyllgor o dan baragraff 6.4 y weithdrefn hon.
- 6.7 Lle bo'r Pwyllgor yn penderfynu parhau i ystyried cwyn:

- i. ni fydd yn mynegi unrhyw farn ar pa un a yw'r Gweinidog wedi methu â chydymffurfio ai peidio; a
- ii. bydd y gŵyn yn cael ei hystyried o'r pwynt a gyrhaeddwyd yn y weithdrefn cyn i'r gŵyn gael ei chyfeirio at yr Heddlu a bydd trefniadau'r weithdrefn hon yn sylfaen i'r broses o hynny ymlaen.

7. YSTYRIAETH Y PWYLLGOR SAFONAU

Ystyriaeth Gychwynnol

- 7.1 Yn gyntaf, bydd y Pwyllgor yn cyfarfod yn breifat i ystyried manylion y gŵyn, **ond ni fydd yn cyflwyno unrhyw gasgliadau sylweddol am y gŵyn yn ystod y cam hwn**. Diben y cyfarfod preifat fydd ystyried adroddiad y Comisiynydd, ac unrhyw dystiolaeth ysgrifenedig arall a wêl yn berthnasol i benderfynu a yw'n briodol:
- (a) a yw'n briodol gwahodd unrhyw dystion i gyflwyno tystiolaeth i'r Pwyllgor mewn gwrandawriad llafar; ac
 - (b) a ddylai'r Pwyllgor ystyried y gŵyn yn gyhoeddus ynteu'n breifat.
- 7.2 Gall hefyd ystyried sut y mae'n cynnig y dylid cwestiynu Aelod neu dystion.
- 7.3 Ni fydd y Comisiynydd Safonau yn bresennol yn y cyfarfod preifat cychwynnol hwn oni bai fod y Pwyllgor yn estyn gwahoddiad iddo wneud hynny
- 7.4 Yn unol â Rheol Sefydlog 16.4, lle y mae Aelod o'r Pwyllgor yn destun cwyn, ni fydd yn cymryd unrhyw ran yng ngwaith y Pwyllgor o ystyried y gŵyn. O dan amgylchiadau o'r fath, caiff Aelod arall o'r un grŵp gwleidyddol gymryd lle'r Aelod hwnnw yn unol â'r trefniadau a nodir yn y Rheolau Sefydlog.

Gwrandawriad Llafar

- 7.5 Bydd y Pwyllgor yn cyfarfod yn breifat - oni bai ei fod wedi penderfynu, ar ôl ystyried amgylchiadau'r achos ac unrhyw gyngor a gafwyd gan y Comisiynydd Safonau neu Gwnsler Gwasanaeth Seneddol y Cynulliad, y dylai gyfarfod yn gyhoeddus - i ystyried:
- i. sylwadau llafar neu ysgrifenedig y mae'r Aelod sy'n destun cwyn yn dymuno'u cyflwyno; ac
 - ii. unrhyw dystiolaeth lafar neu ysgrifenedig gan dystion.

- 7.6 Mewn unrhyw wrandawriad llafar, caiff cynghorydd ddod yn gwmni i'r Aelod sy'n destun cwyn neu i unrhyw dystion sy'n dewis rhoi tystiolaeth.
- 7.7 Darperir trawsgrifiad gair-am-air o drafodion unrhyw wrandawiadau llafar. Y rhagdybiaeth gyffredinol yw mai dim ond er mwyn cael esboniad o faterion ffeithiol y bydd y Pwyllgor yn gofyn cwestiynau i'r Aelod neu i'r tystion. Byddai gan yr Aelod neu unrhyw dystion hawl i holi a chael ateb i gwestiynau ffeithiol am faterion gweithdrefnol neu dechnegol; nid oes ganddynt hawl i gwestiynu'r Comisiynydd a'r Pwyllgor am faterion sy'n destun dadl.
- 7.8 Os daw rhywun yn gwmni i Aelod neu i dystion, caiff y Cadeirydd roi caniatâd i'r person hwnnw gyflwyno sylwadau ar lafar a byddai'r un rheolau'n berthnasol.

Y Pwyllgor yn Ystyried ei Benderfyniad

- 7.9 Yn dilyn unrhyw wrandawriad llafar, bydd y Pwyllgor yn cyfarfod yn breifat i ystyried a yw'r Aelod wedi methu â chydymffurfio ag un o'r materion a nodir yn Rheol Sefydlog 16.1(i) a pha gamau, os o gwbl, y dylai gynghori'r Cynulliad i'w cymryd os canfyddir methiant i gydymffurfio.
- 7.10 Er mwyn i'r pwyllgor benderfynu gwneud argymhelliad, yn unol â'r hyn a fanylir ym mhwynt 7.11, rhaid bod mwyafrif clir o blaid yr argymhelliad.

Argymhellion y Pwyllgor

- 7.11 Gall y pwyllgor benderfynu cynnig unrhyw un o'r argymhellion a ganlyn:
- i. na chanfuwyd unrhyw fethiant i gydymffurfio ac y dylid gwrthod y gŵyn;
 - ii. y canfuwyd methiant i gydymffurfio ond ei fod yn ddibwys ac y dylid gwrthod y gŵyn;
 - iii. y canfuwyd methiant i gydymffurfio ac na ddylid cymryd unrhyw gamau pellach;
 - iv. y canfuwyd methiant i gydymffurfio ac y dylid "ceryddu" yr Aelod o dan Reol Sefydlog 16.9; neu
 - v. y canfuwyd methiant i gydymffurfio ac y dylid gwahardd yr Aelod rhag gweithrediadau'r Cynulliad am gyfnod penodol.

- 7.12 Cyn gynted ag sy'n bosibl ar ôl i'r Pwyllgor ddod i benderfyniad, ond nid cyn pen 10 diwrnod gwaith ar ôl darparu copi o adroddiad y Pwyllgor i'r Aelod sy'n destun cwyn, bydd y Pwyllgor yn cyhoeddi adroddiad o'i ystyriaethau ac yn ei osod gerbron y Cynulliad ynghyd ag adroddiad y Comisiynydd i'r Pwyllgor. Yn yr achosion hynny lle y mae'r Comisiynydd wedi argymhell y dylid ystyried adroddiad yn breifat, a lle nad oes methiant i gydymffurfio neu os gwrthodir achos, gall y Pwyllgor benderfynu y dylid tynnu enwau unigolion o'r adroddiad.
- 7.13 Lle y mae'r Llywydd yn hysbysu'r Pwyllgor bod apêl wedi'i wneud o dan adran 8 isod, ni fydd y Pwyllgor yn cyhoeddi ei adroddiad nac yn ei osod gerbron y Cynulliad nes bod y gwaith o ystyried yr apêl wedi'i gwblhau.

8. Y WEITHDREFN APELIO

- 8.1 Lle y mae'r Pwyllgor wedi canfod bod Aelod wedi methu â chydymffurfio, ac nad yw'r Pwyllgor yn argymhell y dylid gwrthod y gŵyn, gall yr Aelod sy'n destun y gŵyn apelio i'r Llywydd o fewn 10 diwrnod gwaith o'r dyddiad pan ddaw copi o adroddiad y Pwyllgor i'w law.

Sefydlu Panel Apêl a Chyfansoddiad y Panel

- 8.2 Ar bob achlysur, caiff y Llywydd sefydlu panel i ystyried yr apêl yn unol â threfniadau y bydd yn cytuno arnynt o bryd i'w gilydd gyda'r Pwyllgor Safonau. Bydd y Panel yn cynnwys pedwar Aelod Cynulliad a pherson annibynnol â chymhwyster yn y gyfraith nad yw'n Aelod Cynulliad nac yn aelod o staff y Cynulliad. Bydd pob un o Aelodau'r Cynulliad yn cael eu tynnu o'r gwahanol grwpiau gwleidyddol a gynrychiolir yn y Cynulliad, cyn belled a bo hynny'n bosibl.
- 8.3 Ni chaiff Aelodau'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad, y Llywydd na'r Dirprwy Lywydd, y Prif Weinidog nac arweinwyr grwpiau gwleidyddol, achwynydd na thyst fod yn Aelod o banel apêl.

Ystyried Apelau

- 8.4 Ni chaiff apelau eu hystyried ar y seiliau canlynol:
- i. os yw casgliadau'r Pwyllgor yn seiliedig ar anghywirdebau ffeithiol sylweddol nad oedd y Pwyllgor yn ymwybodol ohonynt, ond tasent wedi bod yn ymwybodol ohonynt, gallent fod wedi arwain at gasgliad gwahanol gan y Pwyllgor;
 - ii. os bu afreoleidd-dra gweithdrefnol a oedd yn rhagfarnu yn erbyn hawl yr Aelod i gael gwrandawriad teg.

8.5 Dim ond adroddiadau'r Comisiynydd a'r Pwyllgor ac unrhyw sylwadau ysgrifenedig ychwanegol a wnaed gan yr apelydd fydd y panel apêl yn eu hystyried. Ni fydd yn cynnal gwrandawiadau llafar nac yn ystyried sylwadau gan unrhyw ffynhonnell arall.

8.6 Bydd y panel apêl naill ai'n:

i. cynnal yr apêl ac yn gwrthod y gŵyn. Mewn achosion o'r fath, bydd yn gosod adroddiad gerbron y Cynulliad ac yn egluro ei benderfyniad. Bydd unrhyw adroddiad o'r fath yn cynnwys adroddiadau gan y Comisiynydd a'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad; neu

ii. yn gwrthod yr apêl. Mewn achosion o'r fath, ni fydd yn cymryd unrhyw gamau ond bydd yn cyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad yn esbonio ei benderfyniad.

9. Y CYNULLIAD YN YSTYRIED

Lle nad oes apêl neu pan na fydd apêl yn llwyddiannus.

9.1 Pan na fydd apêl yn llwyddiannus neu phan na chaiff apêl ei wneud i'r llywydd a phan nad yw'r Pwyllgor yn argymhell gwrthod yr apêl, bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn cyflwyno cynnig yn galw ar y Cynulliad i weithredu argymhellion y Pwyllgor. Ni fydd cynigion o'r fath yn destun gwelliant. Bydd amser i ddiwygio'r cynnig cyn gynted ag sy'n bosibl.

Pan fo apêl llwyddiannus yn cael ei wneud.

9.2 Pan fo apêl wedi'i gynnal gan y panel apêl a bod eu hadroddiad wedi'i osod gerbron y Cynulliad, caiff yr achos ei wrthod a bydd yr holl waith o ystyried y gŵyn yn dod i ben.

10. UNIONI METHIANT NEU WRTHOD Y GŴYN

10.1 Yn ystod ymchwiliad rhagarweiniol, lle nad yw'r ffeithiau'n destun dadl a bod yr Aelod yn unioni neu'n ymddiheuro am fân fethiant yn ddi-oed, gall y Comisiynydd argymhell i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau na ddylid cynnal ymchwiliad ffurfiol. Os bydd y Cadeirydd yn cytuno, bydd y Comisiynydd yn hysbysu'r Aelod a'r achwynydd, er bod methiant i gydymffurfio wedi'i ganfod, na fydd unrhyw gamau pellach yn cael eu cymryd yn erbyn yr Aelod.

10.2 Os oes cwyn yn erbyn y Cadeirydd, gall y Comisiynydd argymhell i aelod o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad, a enwebwyd gan y Pwyllgor, weithredu yn y cyswllt hwn. Bydd Clerc y Pwyllgor yn gofalu bod aelod o'r Pwyllgor yn cael ei enwebu at y diben hwnnw.

- 10.3 O dan amgylchiadau o'r fath, nid oes gofyn i'r Comisiynydd adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Safonau heblaw am i argymell unrhyw gamau y gallai bod yn angenrheidiol i'w cymryd er mwyn egluro neu ddehongli rheolau er gwybodaeth ar gyfer y dyfodol. Lle nad yw'r Comisiynydd yn dewis adrodd yn ôl yn y modd hwn, ni fydd angen nodi enw'r Aelod na'r achwynydd.

11. ADRODDIAD BLYNYDDOL

- 11.1 Caiff y Comisiynydd baratoi adroddiad blynyddol, i'w gynnwys yn adroddiad blynyddol y Pwyllgor, yn nodi cyfanswm yr achosion a wrthodwyd yn ystod y cam rhagarweiniol, ynghyd â gwybodaeth arall a chasgliadau cyffredinol, y cred y Comisiynydd sy'n berthnasol neu y gall y Pwyllgor fod ei angen o bryd i'w gilydd.